

Na 106 sjednici Vijeća ministara Bosne i Hercegovine održanoj 30.07.2014. godine usvojilo je:

**IZVJEŠTAJ BIH ZA DRUGI CIKLUS UNIVERZALNOG PERIODIČNOG PREGLEDA
KOJI JE SAČINJEN U SKLADU SA STAVOM 5. ANEKSA REZOLUCIJE 16/21
KOMITETA ZA LJUDSKA PRAVA UN-a**

A. METODOLOGIJA I PROCES KONSULTACIJA

1. Izvještaj Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu :BiH) za drugi ciklus Univerzalnog periodičnog pregleda (u daljem tekstu: UPR) pripremljen je u skladu sa Smjernicama 17/119 uz Rezoluciju 16/21 Vijeća za ljudska prava donesenoj na 35. sastanku održanog 17.06.2011. godine Vijeća za ljudska prava od strane Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice (u daljem tekstu : MLJPI). Nacrt Izvještaja objavljen je na internet stranici MLJPI. Proces izrade izvještaja podržao je sistem Ujedinjenih nacija u BiH (UNDP) u okviru kojij je održana Javna rasprava sa nevladinim organizacijama i više stručnih konsultacijskih sastanaka sa predstavnicima nadležnih institucija Fedaracije BiH i Republike Srpske (u daljem tekstu: entiteti) i Distrikta Brčko BiH (u daljem tekstu : DBBiH)

**B. NAPREDAK U DRŽAVI U ODNOSU NA PRETHODNI PREGLED I PROMOCIJA LJUDSKIH PRAVA
(19, 3, 125, 98, 99)**

2. U skladu sa preporukama Evropske komisije (EK) pokrenuta je aktivnosti na daljem usklađivanju Zakona o zabrani diskriminacije¹ s *acquisem* EU. Izmjene i dopune ovog zakona uvrštene su u Program rada Vijeća Ministara BiH (VMBIH) i program MLJPI BiH za 2014. godinu.

PR 19

3. BiH je sukladno članovima 31. i 32. Međunarodne konvencije za zaštitu svih osoba od prisilnog nestanka priznala nadležnost Komiteta za prisilne nestanke 2012 i pripremila inicijalni izvještaj o implementaciji pomenute konvencije. U toku su aktivnosti prikupljanja mišljenja od strane nadležnih institucija.

PR 3

4. Vijeće za djecu BiH uspostavljeno je 2013. g. kao stručno, interesorno, savjetodavno i koordinirajuće tijelo VM BiH nadležno za praćenje CRC, i izradu novog Akcionog plana za djecu.

BiH je također pristupila Evropskoj konvenciji o zabrani seksualne zloupotrebe djece, i pripremila inicijalni izvještaj o implementaciji pomenute konvencije (dostavljen Lanzarote komitetu), Konvenciji o ostvarivanju kontakata sa djecom i Fakultativnom protokolu uz Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.

U cilju poboljšanja zaštite i promocije prava djece u BiH, MLJPI je izradilo Smjernice za postupanje u slučaju nasilja nad djecom u BiH. Provedeno je istraživanje o oblicima i raširenosti prisilnog, štetnog i rada djece na ulici u BiH, pripremljen je Praktikum za obuku sudija, tužitelja, policije, socijalnih radnika i drugih profesionalaca o temi suzbijanja prisilnog rada djece na ulici u BiH. Također su pripremljene smjernice za

¹Sl. glasnik BiH“, broj 59/09

poboljšanje položaja Romske djece- Socijalne uključenosti²a VM BiH je u oktobru 2013. godine usvojilo i novi Etički kodeks istraživanja sa djecom i o djeci u BiH.

5. BiH je sukcesijom postala članica Opcionog protokola uz Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima iz 1966. godine, čime je priznala nadležnost Komiteta za ljudska prava UN da prima i razmatra predstave koje potiču od strane pojedinaca pod njenom jurisdikcijom, a koji tvrde da su žrtve kršenja, od strane države članice, bilo kojeg prava navedenog u Paktu. Zaključno sa današnjim danom u rješavanju je ukupno 15 predmeta.

6. Radi efikasnije pripreme UPR izvještaja za BiH, VMBiH je na prijedlog MLJPI usvojilo Metodologiju za izradu UPR u BiH. Ovim načinom unapređuje se proces prikupljanja podataka iz različitih izvora i priprema izvještaja. MLJPI je također uz podršku EK započelo realizaciju IPA-a projekta za izradu informacionog rješenja koje će unaprijediti proces prikupljanja podataka elektronskim putem u svrhu izvještaja iz oblasti ljudskih prava.

PR125

7. U BiH je od 2009. godine od kada se implementira Akcioni plan za Rome ostvaren napredak u poboljšanju socijalne uključenosti ove nacionalne manjine BiH će, također, predsjedavati Dekadom uključenja Roma 2005-2015. godine tokom 2014/2015 godine.

8. BiH je nastavila harmonizacije zakona sa međunarodnim standardima iako nije usvojila izmjene i dopune Ustava BiH u skladu sa presudom Evropskog suda za ljudska prava.

PR 98 /99

9. Treba naglasiti da je nastavljen proces usklađivanja krivičnog zakonodavstva u BiH sa međunarodnim standardima. Zadržan je trend kontinuiranane obuke sudija i tužitelja u okviru entitetskih centara za edukaciju sudija i tužitelja (u daljem tekstu CEST).

10. Entitetske vlade i vlada BDBiH u proteklom donijele su zakone kojim se unapređuje zaštita ljudskih prava ranjivih grupa. Napredak je ostvaren u oblasti zaštite osoba sa invaliditetom a s obzirom da je donesen Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju invalida RS-a, a u FBiH donesene su izmjene Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama te je uspostavljeno Povjerenstvo za praćenje zaštite prava osoba s duševnim smetnjama koja u fokusu svog rada ima poštivanje odredbi Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i Pravilnika o izboru, organizaciji i radu Komisije za praćenje zaštite prava osoba sa duševnim smetnjama FBiH.

U FBiH donesen je i Zakon o pravima, obvezama i odgovornostima pacijenata , kojima se definira bolja zaštita pacijenata.

U RS-u je ostvaren napredak u unapređivanju položaja i zaštiti ranjivih grupa donošenjem novog Zakona o socijalnoj zaštiti.

Vlada BDBiH radi na poboljšanju postojećih zakonskih propisa, odnosno u toku je izrada Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o dopunskim pravima porodica poginulih boraca i ratnih vojnih invalida BDBiH, Zakona o dopunskim pravima demobilisanih boraca u BDBiH i Zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti BDBiH.

²Sl.glasniku BiH 101/13

C. PRIMJENA PRIHVAĆENIH PREPORUKA OD PRVOG CIKLUSA I POSTIGNUTI NAPREDAK

1. PRAVOSUĐE I ZABRANA DISKRIMINACIJE

1.1. Jačanje kapaciteta u borbi protiv diskriminacije

(110,25,26,27,28,29,9,10,11,12,13,18,17,107,124,75,8,45,32,89,90,91,92,93,94,88)

11. VM BiH je zadužilo MLJPI da do rujna 2014. donese Smjernice za provođenje Svjetskog programa za obrazovanje o ljudskim pravima u BiH, a u skladu sa Rezolucijom Vijeća za ljudska prava UN-a 15/11.(MLJPI). Ove aktivnosti su u tijeku.

PR 110

12. VM BiH je u cilju implementacije međunarodnih ugovora koje je BiH potpisala i ratifikovala uputilo stalno pismo poziva nosiocima mandata specijalnih procedura i nezavisnim ekspertima UN-a.

PR 25,26,27,28,29

13. Proces objedinjavanja Institucije ombudsmena za ljudska prava je završen. Ova institucija je u cilju osiguranja zadržavanja statusa „A“, podnijela Inicijativu za izmjenu i dopunu Zakona o ombudsmenu za ljudska prava BiH u skladu sa Pariškim principima i preporukama Venecijanske komisije. U skladu sa istim formirana je Radna grupa i aktivnosti na izradi ovog zakona su u tijeku. Zbog umanjena proračunskih sredstava i ova Institucija se suočava sa nedostatkom sredstava usljed čega otežano funkcionira.

Zaključkom VM, odlučeno da se NPM uspostavi pri Instituciji Ombudsmena, a povjereno je MLJPI koje je u saradnji sa Institucijom Ombudsmena, resornim ministarstvima, nevladinim sektorom pripremilo odgovarajuće zakonsko rješenje koje je upućeno na razmatranje Parlamentu BiH.

PR 9,10,11,12,13,18,17

14. MLJPI u skladu sa svojim mogućnostima u proteklom periodu pokrenulo je više aktivnosti usmjerenih na provođenje istraživanja o potrebama ranjivih grupa. U vezi s tim MLJPI je izdalo više smjernica i preporuka prema nadležnim institucijama u BiH sa ciljem poboljšanja primjene međunarodnih obveza i intenziviranja obuke službenika za provedbu zakona. MLJPI se suočava sa nedostatkom proračunskih sredstava usmjerenih za ovu namjenu a dodatne resurse pronalazi kroz dobru saradnju sa međunarodnim i nevladinim organizacijama. Do sada je implementirano više projekata koji se odnose na zaštitu prava djece, žena, osoba sa invaliditetom, nacionalnih manjina, posebno Roma, starih osoba i drugih ranjivih grupa.

PR 107,124,75

15. Zakon o zabrani svih fašističkih i neo-fašističkih organizacija i korištenje njihovih simbola nije donesen. U RS-u je djelovanje svih fašističkih i neofašističkih organizacija zabranjeno i sankcionira se krivičnim zakonom.

PR 8

16. Važećim zakonom o zabrani diskriminacije štite se prava svih osoba u BiH od diskriminacije, s tim da je potrebno eksplicitnije naznačiti zaštitu osoba po osnovu doba i invaliditeta. Zbog toga je pokrenuto donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije (predviđeno da se aktivnost završi do sredine 2015.), s ciljem unapređenja sistema zaštite i boljeg obuhvata svih ranjivih grupa.

PR 45 i 32

17. U skladu sa važećim zakonskim propisima kako na državnom, tako i na entitetskim nivoima, ali i na nivou BDBiH osigurana je zaštita svima, pa tako i braniteljima ljudskih prava, sa tim da je neophodno da se poboljša efikasnost i efektivnost u implementaciji zakona kako bi se osigurao veći stepen zaštite.
PR 89,90,91,92,93,94,88.

1.2. Djelotvornost sudova u zaštiti ljudskih prava (33,20,52,53,54,74,76,81,83,97,82,78)

18. Prilikom reforme krivičnog zakonodavstva u BiH, a cijeneći Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i protokole uz Konvenciju, uspostavljeno je učinkovito pravosuđe i osigurano pravo na pravično suđenje. Smrtna kazna nije propisana u krivičnom zakonodavstvu RS-a, te uskladu s tim nije moguće izvršiti smrtu kaznu. Jasno je opredjeljenje svih institucija vlasti i političkih stranaka da se smrtna kazna briše iz Ustava RS-a. S tim u vezi, Odbor za ustavna pitanja Narodne skupštine RS-a je pripremio Nacrt Amandmana na Ustav RS-a a jedan od amandmana (Amandman CXXV) je bio upravo s ciljem brisanja smrtne kazne iz Ustava RS-a. Na sjednici Vijeća naroda RS-a od 26. travnja 2012. godine, predloženi Amandmani na Ustav RS-a nisu usvojeni, ali razlog ne usvajanja nije bio Amandman SHHV, već različiti pogledi na neophodni opseg izmjena Ustava RS-a.

U BiH su na snazi Zakon o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka i Zakon o programu zaštite svjedoka. U RS-u je na snazi Zakon o zaštiti svjedoka u kaznenom postupku, a Predsjednik Vrhovnog suda RS-a je 2013. godine donio Poslovnik o primjeni mjera zaštite svjedoka u sudovima RS-a kojim se na precizniji način propisuje i osigurava odgovarajuća primjena mjera za zaštitu svjedoka i u kaznenim postupcima u vezi sa ratnim zločinima.

U kolovozu 2013. godine u Banjoj Luci je Potpisan protokol o postupanju sa žrtvama i svjedocima ratnog zločina, seksualnog zlostavljanja i drugih krivičnih dijela rodno zasnovanog nasilja, kroz jačanje kapaciteta i suradnje institucija i nevladinih organizacija.

Uspostavljena je Agencija za istrage i zaštitu (SIPA) - Odjeljenje za zaštitu svjedoka sa ciljem da se kroz Strateški plan aktivnosti (2012.-14) osigura efikasna zaštita svjedoka koji su ušli u Program zaštite prije, u toku i nakon krivičnog postupka. VM BiH usvojilo je Strategiju BiH za borbu protiv organizovanog kriminala za period 2009- 2012. koja ima za cilj obezbijediti efikasan pravni okvir za provedbu mjera zaštite svjedoka u BiH i finansijske pretpostavke za provođenje programa zaštite svjedoka. U okviru projekta OESS/ODIHR „Pravda i ratni zločin“ VSTV BiH je rukovodilo aktivnostima na osnivanju odjela za podršku svjedocima u predmetima ratnih zločina u entitetskim sudovima i tužilaštvima kroz zapošljavanje psihologa i drugih stručnih osoba, a aktivnosti na unapređenju zaštite svjedoka će se nastaviti i u budućnosti.

U cilju osiguravanja nezavisnog i profesionalnog pravosuđa uspostavljeno je Visoko sudsko i tužiteljsko vijeće BiH kao nezavisni i samostalni organ.

Centri za edukaciju sudija i tužitelja u oba entiteta svake godine pod nadzorom VSTV-a, usvajaju programe stručnog usavršavanja sudija i tužitelja organizujući stručno usavršavanje, uključujući i početnu obuku za osobe koje se namjeravaju baviti sudskom ili tužilačkom profesijom. Zakonom BiH o izvršenju krivičnih sankcija, pritvora i drugih mjera je između ostalog regulirana i oblast stručnog obrazovanja zavodskih službenika kroz organizovanje kurseva, seminara, savjetovanja i drugih oblika stručnog usavršavanja koje se provode kontinuirano.

Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova ima ulogu u istraživanju i edukaciji u području policijskog obrazovanja i sigurnosti u BiH. U entitetima se vrši obuka i stručno usavršavanje u okviru uprave za policijsko obrazovanje RS-a, a u FBiH obuke provodi Policijska akademija. Stručno obučavanje i usavršavanje službenika vrši i Agencija za državnu službu BiH, a obuke se vrše i u okviru programa obuka svake institucije sa posebnim osvrtom na Strategiju suprostavljanja trgovini ljudima u BiH 2013-2015. i Strategija u oblasti migracija i azila 2012-2015. i Akcionim planom za provođenje Strategije BiH za borbu

protiv organizovanog kriminala 2009.-2012. Za potrebe edukacija se koriste postojeći domaći kapaciteti i međunarodni kapaciteti (TAIEX, IPA 2010, Evropska komisija).

Kroz krivično zakonodavstvo u BiH, entitetima i BDBiH osigurana je pravna zaštita svima. Tužiteljstva u BiH nezavisno procesuiraju sva krivična djela predviđena pozitivnim zakonima. Krivičnim zakonima u BiH sankcionisano je krivično djelo izazivanja nacionalne, rasne i vjerske mržnje, razdora i netrpeljivosti sa svrhom sprečavanja zločina iz mržnje. Pravosnažne presude nadležnog suda se javno objavljuju u cilju preventivnog djelovanja na eventualane počinioce krivičnih djela. Pomenutim aktivnostima ostvaruje se napredak u uspostavljanju efikasnijeg pravosuđa.

PR 33,20,52,53,54,74,76,81,83,97,82,78

2. PRAVA RANJIVIH GRUPA (104,105,123,40)

2.1. Smanjenje siromaštva

19. Strateškim dokumentima na nivou BiH i entiteta projicirane su mjere za smanjenje nezaposlenosti, usmjerene posebno na ranjive grupacije stanovništva.

RS ima dva strateška dokumenta koji obezbjeđuju provođenje navedene preporuke, to su: Strategija unaprjeđenja društvenog položaja lica sa invaliditetom u RS-u 2010-2015. i Strategija zapošljavanja RS-a 2011.-2015. ,kao prvi srednjoročni planski i strateški dokument kojim se utvrđuju osnovi za koordinisan i uravnotežen razvoj zapošljavanja u RS-u. U FBiH je donesena Strategija za izjednačavanje mogućnosti za osobe sa invaliditetom u FBiH 2011-2015, kojom se definiše i oblast zapošljavanja.

Finansijska sredstva se osiguravaju iz doprinosa za penzijsko-invalidsko osiguranje i budžeta entiteta. Na nivou Brčko Distrikta penzijsko-inavlidsko osiguranje građani ostvaruju prema zakonodavstvu jednog od entiteta.

U RS-u donošenjem novog Zakona o socijalnoj zaštiti poboljšana je položaj najranjivijih grupacija stanovništva. Prioritetni ciljevi pomenutih dokumenata su uspostava univerzalnih osnovnih prava i minimuma socijalnih standarda i uvođenje finansiranja tih prava na nivou entiteta, čime bi se omogućilo uklanjanje nejednakosti u stepenu pokrivenosti i nivou pomoći koja se obezbjeđuje korisnicima kroz sistem socijalne pomoći. Također, navedenim zakonima definirano je i obezbjeđenje minimuma materijalne sigurnosti pojedinaca i porodice u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba, omogućavanje dostupnosti i jednakosti usluga i prava u socijalnoj zaštiti, stvaranje jednakih mogućnosti pojedinaca za samostalan život i aktivno učešće u zajednici.

Na području FBiH u toku je reforma zakonodavstva u oblasti socijalne zaštite čijom će se provedbom omogućiti poboljšanje društvenog položaja najranjivijih kategorija stanovništva.

Na svim razinama vlasti u BiH je uspostavljen zakonski, strateški i institucionalni okvir koji omogućava suradnju sa međunarodnim institucijama i organizacijama u cilju izgradnje kapaciteta. U proteklom periodu partneri u realizaciji istog su bili EU, UNICEF i VE.

Od 2009.g na cijelom području BiH uvedeno je devetogodisnje osnovno obrazovanje.

Agencija za predškolsko,osnovno i srednje obrazovanje u okviru Twining projekta, projekta EU Institucionalno jačanje kapaciteta APOSO ostvarila je suradnju sa Zavodom za školstvo Slovenije, Ispitnim centrom i Centrom za srednje strukovno obrazovanje Slovenije u cilju upoznavanja sa evropskom praksom i primjenom u BiH za osiguranje kvalitete u predškolskom,osnovnom i srednjem obrazovanju,a u pogledu razvoja ZJNPP/a standarda u obrazovanju i procjene ishoda ucenja.

PR 104,105,123,40

2.2. Prava djece

(14,23,39,41,38,40,58,24,6,70,22,30,46,47,109,116)

20. U novouspostavljenom Vijeću za djecu BiH, koje ima značajne nadležnosti i djelokrug rada, participiraju predstavnici nadležnih institucija, akademske zajednice i civilnog društva. Podršku u radu Vijeću za djecu za 2014. godinu pruža UNICEF.

PR 14

U RS-u formiran je Savjet za djecu, čijim je Programom rada za 2014. godinu planirana izrada Akcionog plana za djecu RS-a. U 2012 godini Savjet za djecu je izradio publikaciju „Izbor međunarodnih propisa o pravima djeteta. Akcijskim planom za djecu BiH (2011-2014), koji uključuje opće ciljeve iznesene na Svjetskom samitu za djecu, definirani su prioritetni ciljevi i mjere za stvaranje što povoljnijih uvjeta za život djece i porodica u BiH. U Akcijski plan uključene su i preporuke Komiteta za prava djeteta, koje se odnose na primjenu UN Konvencije i njena dva fakultativna protokola.

PR 23

Intenzivirani su naponi na provedbi međunarodnih obaveza i Akcijskog plana za djecu BiH, Strategije za borbu protiv nasilja nad djecom (2012-2015) kao i Okvirne politike za unaprjeđenje ranog rasta i razvoja djece u BiH (2012.) , Strategije i Akcijskog plana za unaprjeđenje društvenog položaja osoba sa invaliditetom (2010-2015), Državnog Akcijskog plana za borbu protiv zloupotrebe opojnih droga u BiH (2009-2013.), Akcijskog plana za zaštitu djece i sprječavanje nasilja nad djecom putem informacijsko-komunikacijskih tehnologija u BiH do 2015., Strategije suprotstavljanja trgovini ljudima u BiH i AP (2013-2015), Strategije u oblasti imigracije i azila (2012-2015.)

PR 39, 41

Ulažu se naponi i na provedbi strateških i drugih dokumenata entiteta i Distrikta u BiH koji se odnose na poboljšanje politika i praksi prema djeci i njihovim porodicama, a posebno u oblasti prevencije nasilja u porodici i provedbu Zakona o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u krivičnom postupku RS-a, FBiH i BDBiH.

Početkom 2013. Vlada FBiH je usvojila Strateški plan za unaprjeđenje ranog rasta i razvoja djece (2013 – 2017), a krajem 2013. je usvojen Pravilnik o kontinuiranoj profesionalnoj edukaciji u oblasti rane detekcije, dijagnostike, intervencije i praćenja razvojnih i drugih poremećaja koji utiču na rast i razvoj djece.

PR 38

U cilju poduzimanja potrebnih mjera za poboljšanje zaštite socijalno isključene djece osiguravaju se dodatna prava kao np. pravo na prevoz, topli obrok, udžbenici, stipendije. Međutim, jos uvijek nema dovoljno finansijskih sredstava za pokrivanje svih tih potreba.

PR40

Borba protiv zlostavljanja djece u BiH značajno je poboljšana kroz realizaciju strateških dokumenata u ovoj oblasti, te kroz poboljšanje zakonodavstva i prakse u oblasti društvene brige o djeci. Smjernice za postupanje u slučaju nasilja nad djecom u BiH (2013.) jasno definirane instrukcije na koji način institucije treba da postupaju u svim slučajevima kada identificiraju da je dijete žrtva bilo kojeg vida nasilja.

PR 58

Kad je u pitanju podrška djeci sa ulice, ministar za ljudska prava je (2013.) donio Smjernice za poboljšanje položaja romske djece u BiH- socijalna inkluzija, koje daju konkretne strateške mjere i aktivnosti u poboljšanju sistemskih mjera u cilju prevencije i zaštite djece ulice koja su izložena prosjačenju i drugim vidovima ekonomske eksploatacije.

Direktna asistencija i pomoć djeci ulice pruža se kroz rad dnevnih centara u Tuzli, Sarajevu, Mostaru, Banja Luci i Zenici. Kroz ove centre djeci se pružaju različite vrste podrške od toplog obroka i mogućnosti održavanja lične higijene, do uključivanja u obrazovni, zdravstveni i sistem socijalne zaštite, te prevencije ove pojave.

U vezi primjene Fakultativnog protokola o prodaji djece, dječijoj prostituciji i dječijoj pornografiji i uključanja u kaznenopravni sistem, krivičnim zakonodavstvom u BiH obuhvaćeni su i navedeni oblici zloupotrebe djece, s tim da su KZ BiH propisana samo krivična djela trgovine ljudima, koja uključuje i trgovinu djecom, dok su entitetskim krivičnim zakonima i krivičnim zakonom BD BiH propisana posebna krivična djela koja inkriminiraju navedene oblike zloupotrebe djece.

Pripremljene su izmjene odredbi u četiri krivična zakona koje je predložio Državni koordinator za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne migracije.

S predloženim odredbama izvršena je reorganizacija elemenata krivičnog djela, koja će doprinijeti jasnoći prilikom tumačenja elemenata bića krivičnog djela i zadržati sve elemente koji su propisani međunarodnim standardima, Protokolom iz Palerma i Konvencijom Vijeća Evrope o akciji protiv trgovine ljudima.

Ovim izmjenama rješava se problem sukoba nadležnosti koji se javio u praksi prilikom procesuiranja ove vrste krivičnih djela.

U skladu s Direktivom EU o suzbijanju i borbi protiv trgovine ljudima iz 2011. godine ovom izmjenom predviđene su strožije kazne za ova krivična djela, te je učinjeno usklađivanje s Konvencijom Vijeća Evrope o borbi protiv trgovine ljudima.

U BiH, u proteklom periodu kontinuirano su se provodile mini-kampanje za podizanje svijesti o opasnosti od mina. Upozoravanje na mine je integrirano u predškolske i školske planove i programe, izrađeni su priručnici i nastavna sredstva za učenike i profesore, kontinuirano se postavljaju znakovi upozorenja na minsku opasnost. U 2013. Pripremljena je revizija Strategije protivminskog djelovanja BiH (2009-2019.)

U periodu od 2010-2014. godine deminirano je 337 km².

Poplave (maja/svibnja 2014.) koje su zadesile BiH su značajno poništile sliku deminiranih područja.

PR 14, 23, 58, 40, 38, 39, 41, 24, 6 i 70.

Obrazovanje

Obrazovanje u BiH je u nadležnostima RS-a, kantona u FBiH i BDBiH koje se reguliraju zakonima iz oblasti obrazovanja (predškolsko, osnovno, srednje, visoko i obrazovanje odraslih. Na nivou BiH su donešeni okvirni zakoni.

MCP koordinira i prati oblast obrazovanja na nivou BiH, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke prati i koordinira oblast obrazovanja za FBiH koja je u isključivoj ustavnoj nadležnosti kantona. RS i BD BiH su ustavom i statutom direktno nadležni za oblast obrazovanja.

Zakonskim i strateškim dokumentima koji reguliraju oblast obrazovanja, stvoreni su preduvjeti i obaveze za razvoj tolerantnog, multietničkog okruženja u školama u BiH.

Godišnjim i dugoročnim razvojnim planiranjem obrazovne institucije na svim nivoima donose i realiziraju programe u cilju promicanja tolerancije u javnom obrazovanju. Međutim, još uvijek nisu u potpunosti uspostavljeni mehanizmi koji garantiraju potpunu implementaciju zakonskih odredbi, te multietničko okruženje za učenje u školama nije u potpunosti zaživjelo.

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje BiH sukladno zakonskoj nadležnosti radi na razvoju Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa definiranog na ishodima učenja na osnovu koje je planirana revizija i unaprijeđenje postojećih nastavnih planova i programa u BiH.

Stalnim poboljšanjem nastavnih planova i programa te njihovom provedbom nastoji se zaustaviti segregacija u školama. U 2009 g. provedeno je istraživanje EQA/OKO na osnovu kojeg je utvrđeno da je 70% sadržaja u nastavnim planovima i programima iz Zajedničke jezgre, čime su u osnovi uklonjeni elementi segregacije koji su eventualno proizlazili iz NPP-a, iako još uvijek ne u potpunosti i u aktuelnoj obrazovnoj praksi.

Djeca pripadnici nacionalnih manjina uključena su u redovni obrazovni process, a NPP su u najvećoj mogućoj mjeri prilagođeni potrebama manjina. Veliki iskorak napravljen je u proteklom periodu, kada je u pitanju romska manjina, usvajanjem i provedbom Revidiranog akcijskog plana BiH o obrazovnim potrebama Roma (2010.).

U RS-u ne postoji problem segregacije u školama.

Vlada FBiH 2012. godine donijela je Preporuke za eliminiranje segregirajućih i podjeljenih struktura u odgojno obrazovnim ustanovama u FBiH.

Konferencija ministara obrazovanja u BiH i Vijeće za opće obrazovanje BiH kao savjetodavna i koordinirajuća tijela u oblasti obrazovanja, u okviru svog djelovanja doprinose razvoju tolerancije, uzajamnog poštovanja, razumijevanja, povjerenja i poštovanja različitosti u školama u BiH.

PR 22, 30, 46, 47, 109 i 116.

2.3. Prava manjina (31,100,101,102,112,113,115,114,111)

21. Harmonizirani su entitetski Zakoni o upisu u matične knjige rođenih i pojednostavljena u mnogome administrativna procedura oko upisa u matične knjige rođenih i umrlih, vrši se elektronsko vođenje ovih knjiga u oba entiteta u BiH, te što je vrlo važno za neke socijalne kategorije i za nacionalne manjine, besplatno se izdaju ovi dokumenti.

PR 31, 115, 114.

22. Presuda Sejdić- Finci Europskog suda u Strazburu nije implementirana tako da ostaje izazov kako će ovo pitanje biti riješeno u BiH i omogućeno manjinama da ostvare svoje pasivno biračko pravo.

PR 100, 101, 102

23. Borba protiv socijalne isključenosti i diskriminacije Roma kao najugroženije manjine posljednjih godina prioritetno je područje kojim se bave nadležne institucije u BiH. BiH je u tu svrhu od usvajanja Akcionog plana BiH (lipnju 2008. godine), svake godine izdvajala i izdvaja sredstva za realizaciju mjera utvrđenih u okviru akcionog plana u oblasti zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite. Godišnje BiH izdvaja 1,5 milijuna eura s ciljem realizacije različitih projekata iz navedenih oblasti.

U budžetu FBiH za 2014. osigurana su sredstva za zapošljavanje Roma u iznosu od 90.000,00 KM

U ovom periodu postigniti su značajni rezultati u implementaciji programa za stambeno zbrinjavanje Roma, te poboljšanju zdravstvene zaštite i zapošljavanju Roma na teritoriji cijele BiH. Ukupno je do sada izgrađeno-rekonstruisano 600 stambenih jedinica a u toku je izgradnja još 150 stambenih jedinica po iz IPA sredstava. Preko 400 Romskih porodica bile su korisnice iz projekata infrastrukture (poboljšanje infrastrukture u romskih naseljima-el.energija, kanalizacija, voda i putna mreža). Takođe, provedene su aktivnosti na edukaciji Roma i povećanju obuhvatnosti romske djece u sistemu obrazovanja. Vrlo su značajne informativne kampanje i programi koji su realizirani kako bi se smanjile predrasude i stereotipi o Romima u BiH. Usvajanjem Zakona o zabrani diskriminacije BiH iz 2009. godine postignut je značajan napredak u segmentu zaštite od diskriminaciji svih etničkih manjina, a posebno Roma u BiH.

PR 111.

24. Do sada u BiH djelovala su dva Odbora za Rome u mandatu od po četiri godine a treći saziv Odbora za Rome imenovalo je VM BiH 2013. godine inovirajući tom prilikom i Odluku o formiranju Odbora za Rome pri VM BiH i Odluku o imenovanju članova Odbora. Odbor ima nadležnost da raspravlja o svim značajnim pitanjima sadržanim u Strategiji BiH za rješavanje problema Roma ("Službeni glasnik BiH", broj 67/05), (u daljem tekstu: Strategija) te prati provođenje i predlaže aktivnosti u svrhu efikasnije realizacije Dekade inkluzije Roma 2005-2015. Odbor za Rome se sastoji od 22 člana, 11 predstavnika Roma i 11 predstavnika institucija. Ovo tijelo osigurava saradnju sa udruženjima koje okuplja predstavnike romske nacionalne manjine i poboljšava mogućnost za suradnju predstavnika Roma sa svim nivoima vlasti. Također, ovo tijelo u narednom periodu a uz podršku MLJPI i UNDP razvija mehanizam monitoringa realizacije akcionih planova za Rome.

PR 112.

25. Ratifikacijom Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina VE (2000.) BiH je preuzela značajne obveze na zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina (predstavnika različitih nacionalnosti) koji u njoj žive. Okvirna konvencija bila je osnova za donošenje Zakona o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina BiH (2003.). RS i FBiH donijele su svoje zakone o zaštiti nacionalnih manjina. Postoje isti zakoni i u nekim od kantona u FBiH.

BiH kroz institucionalni i pravni okvir (formiranjem Vijeće nacionalnih manjina na nivou Parlamenta BiH i na nivou entiteta i nekim od županija u FBiH, kao savjetodavnih tijela) omogućuje nacionalnim manjinama, a posebno Romima da svoje duhovne, a posebno egzistencijalne potrebe efikasnije rješavaju.

Kako bi se bolje konkretizovali navedeni zakoni izrađeni su i usvojeni Strategija BiH za rješavanje problema Roma iz 2005. godine i Akcioni plan BiH za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite iz 2008. godine. U decembru 2013. godine urađen je i Revidirani Akcioni plan BiH za rješavanje problema Roma u oblastima zapošljavanja, stambenog zbrinjavanja i zdravstvene zaštite U toku je proces izrada Strateške platforme za rješavanje pitanja nacionalnih manjina u BiH.

PR 113.

2.4. Vjerske slobode (85,79,21)

26. Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica iz 2004. godine garantira prava i vjerske slobode i jednakosti u pravima i obavezama svih pripadnika vjerskih manjina, kao i svim crkvama i vjerskim zajednicama u BiH bez ikakve diskriminacije. U skladu sa odredbama ovog Zakona omogućeno je svim registrovanim crkvama i vjerskim zajednicama u BiH da slobodno uređuju vlastitu organizaciju uz puno poštovanje prava na slobodu savjesti i vjere.

Krivično zakonodavstvo u BiH (materijalno i procesno) sadrži jasno definirane odredbe koje definiraju pravo na uporabu jezika i pisma.

Nadležne administrativne i pravosudne institucije pokreću, poduzimaju i provode sve zakonske i administrativne mjere na ispitivanju slučajeva kršenja vjerskih sloboda i pronalaženju eventualnih počinitelja.

Nadležne institucija u BiH intenzivno rade i na pronalaženju sistematskog rješenja uplaćivanje mirovinskog, zdravstvenog i invalidskog osiguranja za vjerske službenika na teritoriji cijele BiH.

Značajni pomaci u BiH su ostvareni na terenu osnivanjem u saradnji sa Međureligijskim vijećem u BiH, Odbora za međureligijsku saradnju u 12 općina (Goraždu, Orašju, Brčkom, Bijeljini, Zenici, Doboju, Banja Luci, Livnu, Žepču, Tuzli, Trebinju i Bihaću). Osnovni cilj uspostave Odbora je bolja saradnja crkava i vjerskih zajednica kao i njihovih vjernika u lokalnim zajednicama.

Slučajevi napada na vjerske objekte, sknavljenje grobova i grobalja, napadi i uvrede vjerskih službenika, napadi na vjerske simbole, omalovažavanje ili izrugivanje bilo kojoj vjeri su značajno smanjeni. Nadležne institucije preduzimaju mjere na ispitivanju slučajeva kršenja vjerskih sloboda i pronalaženju počinitelja. Potrebno je takođe pooštriti sankcije protiv počinitelja napada, te ohrabrivati i podsticati javne osude napada na vjerske objekte. Pozitivna je i tendencija postavljanja video nadzora na vjerske objekte koji su više puta bili predmet napada.

Vrlo značajna je i redovna i kontinuirana saradnja sa Međureligijskim vijećem BiH koje imaju za cilj podržavanje aktivnosti u izgradnji međureligijskog dijaloga, vjerske tolerancije i suživota u BiH.

PR 85, 79

27. Uspostavljeno potrebno zakonodavstvo u BiH koje u potpunosti obezbjeđuje puna prava i ravnopravnost svim građanima, narodima i nacionalnim skupinama u BiH kao i pripadnicima svih vjerskih zajednica koje egzistiraju na području BiH, a usklađivanje sa međunarodnim standardima je stalan i kontinuiran proces.

Usvojen je državni Zakon o zaštiti prava pripadnika nacionalnih manjina, dva entiteska zakona i dva županijska zakona o nacionalnim manjinama. Implementiraju se i sve odredbe Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina VE.

Pravo slobode religije osigurava Ustav BiH kao i Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica.

MLJPI ima nadležnost da pruža stručnu pomoć i djeluje preventivno u svim slučajevima povrede ljudskih prava te se po osnovu važećeg zakona o slobodi vjere mogu podnositi i pismeni podnesci kako od strane

građana tako i od strane vjerskih zajednice s ciljem ujednačenog pristupa o implementaciji Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica.

PR 21.

**2.5. Rodna ravnopravnost (žrtve nasilja, trgovine ljudima i rata)
(7,80,36,37,55,56,57,59,103,61,62,63,64,65,66,60,71,67,72,68,73,77,34,48,49,50,51)**

28. Pripremljene izmjene i dopune Krivičnog zakona BiH u skladu sa preporukama Komiteta UN protiv mučenja, kojim se traži da se iz definicije krivičnog djela „Zločin protiv čovječnosti „ član 172. , kao i krivičnog djela“ Ratni zločin protiv civilnog stanovništva“ član 173. ukloni uvjet „prisile ili prijetnje o neposrednom napadu“, čime se definicija seksualnog nasilja usklađuje sa međunarodnim standardima, iste su dostavljene u dalju proceduru.

VM BiH utvrdilo je na 94. sjednici održanoj 9.5.2014. godine Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama krivičnog zakona BiH, koji predviđa i izmjenu kojom se definicijaratnih zločina seksualnog nasilja usklađuje sa međunarodnim standardima u skladu sa preporukom UN Komiteta protiv mučenja i isti se nalazi u parlamentanoj proceduri.

Izmjenama Kaznenog zakona RS-a ("Službeni glasnik RS-a", br. 73/10 i 67/13) pooštrene su kazne za kaznena djela koja se odnose na seksualno nasilje, odnosno kazneno djelo protiv spolnog integriteta i krivično djelo nasilje u porodici i porodičnoj zajednici. Definicija pojma porodice ili porodične zajednice, u kontekstu ovog krivičnog djela izmjenjena je i prilagođena međunarodnim standardima, kao i odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Uvedene su i nove mjere sigurnosti kojima se omogućava efikasnija zaštita žrtava u porodici. Navedenim izmjenama postignut je značajan napredak na području usklađivanja normativno-pravnog okvira u oblasti nasilja u porodici sa međunarodnim standardima za sprječavanje i slučajeve nasilja u porodici, prvenstveno sa međunarodnom Konvencijom VE o sprečavanju u slučaju nasilja nad ženama i nasilja u porodici.

PR 7

29. Usvojena Državna Strategija za rad na predmetima ratnih zločina i istom su jasno definisane i podijeljene nadležnosti i odgovornosti, kako pravosudnih institucija, tako i svih drugih institucija nadležnih za provedbu Strategije, a uspostavljeno je i Nadzorno tijelo za praćenje provedbe Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina.

PR 80

30. U skladu sa Preporukom CEDAW komiteta učinjeni su značajni naponi kako bi se zakoni uskladili sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH i definisale procedure za njihovu uspješnu provedbu. Pored toga okosnica svih politika u oblasti ravnopravnosti spolova je CEDAW konvencija a posebno preporuke CEDAW komiteta.

PR 36

31. S ciljem bržeg postizanja ravnopravne zastupljenosti spolova u kreiranju politika i donošenju odluka na svim nivoima organiziranja vlasti u BiH utvrđena je kvota od 40% u Izbornom zakonu utvrđenim rasporedom manjeg zastupljenog spola. Pored toga utvrđena je posebna mjera u Zakonu o finansiranju političkih stranaka gdje je utvrđeno da se 10% od ukupnog iznosa raspoređuje parlamentarnim grupama u Parlamentarnoj skupštini BiH srazmjerno broju zastupničkih mjesta koja pripadaju manje zastupljenom spolu. Pred svaki izborni ciklus se provode brojne kampanje sa ciljem povećanja broja žena u predizbornim kampanjama i na mjestima odlučivanja te su provode aktivnosti na edukaciji žena u politici i političkih stranaka.

PR 37

32. BiH je 07. studenog 2013. godine postala 6. zemlja članica VE koja je ratificirala Konvenciju VE o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici. Ovim se BiH obvezala na poduzimanje zakonodavnih i drugih mjera radi osiguranja pravnog, institucionalnog i organizacionog okvira za prevenciju nasilja nad ženama, zaštitu žrtava nasilja te kažnjavanje počinitelja nasilja. Izrađene su Strategija za provedbu Konvencije VE za prevenciju i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, a i implementirane određene entitetske strategije i akcioni planovi za borbu protiv nasilja u porodici.

PR 55

33. Standardi za praćenje provedbe sadržani su u Strategiji za provedbu Konvencije Vijeća Evrope za prevenciju i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, entitetskim strategijama za borbu protiv nasilja u porodici. U BiH se intenzivno radi na uspostavi referalnih mehanizama za pružanje zaštite žrtvama nasilja u porodici. Referalni mehanizmi se još uvijek ne odnose samo na žene žrtve nasilja, već na žrtve nasilja u porodici, te služe kao instrumenti za kvalitetnu implementaciju i praćenje primjene zakona o zaštiti od nasilja u porodici u oba entiteta, kroz usku saradnju i koordinaciju između svih subjekata zaštite.

34. Na lokalnim nivoima potpisani su brojni Protokoli o postupanju sa žrtvama i svjedocima/kinjama ratnog zločina, seksualnog zlostavljanja i drugih krivičnih djela rodno zasnovanog nasilja kroz jačanje kapaciteta i saradnje institucija i nevladinih organizacija. U FBiH potpisano je osam kantonalnih protokola o međusobnoj saradnji kantonalnih institucija u pružanju pojedinih vidova pomoći žrtvama nasilja u porodici. Tim protokolima pristupilo je 72 % općina u FBiH dok u jednom broju općina postoje i lokalni protokoli. U cilju implementacije novog Zakona o zaštiti od nasilja u porodici (2013.) donesen je Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije o izrečenim zaštitnim mjerama, osobama koje su štice zaštitnom mjerom i o nasilnim osobama kojima su izrečene zaštitne mjere, čime je unaprijeđen i uspostavljen jedinstven sistem vođenja evidencije o izrečenim zaštitnim mjerama koju su dužni voditi organi starateljstva na području FBiH. Uspostavljen je sistem godišnjeg i periodičnog izvještavanja o nasilju u porodici području FBiH.

U RS-u je potpisan Opći protokol o postupanju u slučajevima nasilja u porodici. Na nekim područjima RS-a postoje i pojedinačni protokoli jedinica lokalne samouprave o postupanju u slučajevima nasilja u porodici, kao što su Prijedor i Bijeljina. Takođe, u RS-u je donesen Pravilnik o sadržaju evidencije i izvještaja o nasilju u porodici, te uspostavljeni jedinstveni obrasci za dokumentovanje nasilja u porodici za subjekte zaštite i uspostavljen sistem godišnjeg i periodičnog izvještavanja o nasilju u porodici.

Kazneni zakon RS-a ("Službeni glasnik RS-a", br. 49/03 0,108 / 04 0,37 / 06 0,70 / 06, 73/10, 1/12 i 67/13) je izmjenama i dopunama osnovnog oblika kaznenog djela nasilje u obitelji ili obiteljskoj zajednici omogućio jasno razlikovanje između nasilja u obitelji kao kaznenog djela i nasilja u obitelji kao prekršaja. Time su otklonjene dileme u pogledu primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, odnosno Kaznenog zakona na konkretan slučaj. Definicija člana obitelji ili obiteljske zajednice, u kontekstu ovog krivičnog djela, izmijenjena je i prilagođena međunarodnim standardima, kao i odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji. Uvedene su i nove mjere sigurnosti kojima se omogućuje efikasnija zaštita žrtava nasilja u obitelji, a sankcije za izvršitelja krivičnog djela su pooštrene. Navedenim izmjenama postignut je značajan napredak na području usklađivanja normativno-pravnog okvira u oblasti nasilja u obitelji s međunarodnim standardima za sprječavanje i suzbijanje nasilja u obitelji, prvenstveno s Konvencijom Vijeća Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji.

PR 56.

35. Zakoni RS i FBiH obezbjeđuju i mogućnost osiguranja zaštite osobe izložene nasilju u vidu privremenog smještaja u sigurne kuće. Prema zakonu FBiH, žrtva može biti zbrinuta u sigurnu kuću, drugu obitelj ili drugu odgovarajuću ustanovu, dok prema zakonu RS, sigurna kuća predstavlja posebnu mjeru podrške kojom se obezbjeđuje siguran smještaj i pomoć žrtvama nasilja u porodici, koju može realizirati pravno lice. Osim zakonom, podzakonskim propisima je precizirano sprovođenje ove mjere, i po: Pravilniku o

standardima za realizaciju Sigurne kuće, Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja Registra sigurnih kuća, u Pravilniku o načinu dodjele sredstava sigurnim kućama. U sigurnim kućama u RS-u je tokom 2013. godine bilo smješteno 107 žena i 113 djece, od čega na osnovu rješenja centara za socijalni rad, odnosno službi socijalne zaštite 46 žena i 48 djece. Od 2007. Do 2013. godine, u sigurnim kućama u RS-u dosad je bilo zbrinuto 812 žena i 1.006 djece, dok je broj poziva na SOS broj 1264 za pomoć žrtvama nasilja u porodici od 2005. godine do kraja 2013. godine, odnosno 29.899 poziva (3.982 samo za 2013.), od čega je 98% žrtava bilo ženskog spola. Na području FBiH ima šest sigurnih kuća sa 126 raspoloživih mjesta za smještaj žrtava nasilja u porodici. One djeluju u okviru nevladinih organizacija. U RS-u djeluju tri sigurne kuće pri nevladinim organizacijama. Njihov ukupni kapacitet je 52 mjesta. Osnivanje i finansiranje sigurnih kuća je propisano zakonskim i podzakonskim aktima. Sve žrtve mogu dobiti besplatnu pomoć i savjete putem SOS telefona za žrtve nasilja u porodici (u FBiH broj 1265, a u RS-u 1264).

PR 57, 59

36. Aktivnosti Agencije za ravnopravnost spolova BiH i entitetskih gender centara, s obzirom da usklađivanje zakona dovodi do sistematske primjene i inkorporacije principa ravnopravnosti spolova u sve programe, politike i strategije nadležnih institucija. Agencija za ravnopravnost spolova u skladu sa svojom nadležnosti izrađuje godišnju Listu prioriteta materijala na osnovu programa rada VM BiH te u skladu sa njoj daje svoja mišljenja o usklađenosti. Nadležne entitetske institucije imaju obavezu dostavljanja zakonskih akata entitetskim gender centrima prije razmatranja od strane vlada. Izrađen je Priručnik za usklađivanje zakona sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH i međunarodnim standardima za ravnopravnost spolova koji je promoviran i distribuiran nadležnim institucijama u kojem je prikazan pristup u usklađivanju zakona sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH.

PR 103

37. Institucije BiH imaju veoma dobru saradnju sa organizacijama civilnog društva. Nevladine organizacije su uključene u postupak izrade zakona i strateških dokumenata i provođenje obaveza iz strateških dokumenata.

Osiguranja posebne zaštite i pomoći žrtvama trgovine ljudima u svrhu njihovog oporavka i povratka u zemlju uobičajenog boravka Ministarstvo sigurnosti realizuje u saradnji s nevladinim sektorom. Institucije imaju potpisane sporazume o saradnji sa nevladinim organizacijama u svrhu pružanja usluga žrtvama trgovine ljudima.

PR 61

38. Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH međunarodnu operativnu policijsku saradnju ostvaruje u skladu sa domaćim zakonodavstvom i na osnovu članstva u međunarodnoj organizaciji kriminalističke policije – *INTERPOL*, obavezama iz Strateškog sporazuma o saradnji sa kancelarijom Evropske policije Evropol-om, koji je potpisan 26. siječnja 2007. godine, te na osnovu članstva u Inicijativi saradnje u Jugoistočnoj Evropi – *SECI* centar, koji je preimenovan u „Centar za provođenje zakona u Jugoistočnoj Evropi – *SELEC* Centar“.

PR 62

39. Strateškim dokumentima predviđene su aktivnosti na: osiguranju jedinstvenih standarda edukacije profesionalaca putem institucionalizacije edukativnih aktivnosti i suradnje sa organizacijama civilnog društva i akademskim ustanovama; unapređenju suradnje s agencijama za provođenje zakona na međunarodnom nivou; podizanju svijesti kod opće populacije, djece, mladih i ranjivih grupa; unapređenju pravnog i institucionalnog okvira; unaprjeđenju sistema prikupljanja, obrade, zaštite i korištenja podataka o trgovini ljudima putem održavanja različitih baza podataka i njihovim umrežavanjem i stalnom pronalaženju novih informacija o *modusima operandi* trgovine ljudima.

PR 63

40. Provođenje aktivnosti i mjera u oblasti borbe protiv trgovine ljudima do sada su rezultirale razvojem institucionalnih kapaciteta, poboljšanjem pravnog okvira, jačanjem aktivnosti na prevenciji, izradom standarda zaštite za žrtve trgovine ljudima i razvijenim kanalima i mehanizmima za međunarodnu saradnju. Poduzete su zakonodavne i operativne mjere kako bi se ojačali kapaciteti i uspostavio zakonodavni okvir u oblasti borbe protiv trgovine ljudima.

PR 64

41. Politike i akcije protiv trgovine ljudima definirane su u tri Akciona plana i tri strategije koji su obuhvatali period od 2001-2015. godine

PR 65

42. Na planu uspostave baza podataka o trgovini ljudima u BiH učinjeno je mnogo, a naredni koraci bi trebali ići u pravcu fuzije postojećih baza i njihovom ažuriranju. Državni akcioni plan predviđa razvijanje državnog sistema za upravljanje informacijama kojim će se urediti i vršiti prikupljanje, obrada, zaštita i korištenje podataka o trgovini ljudima uopšte, te o registrovanim trgovcima ljudima i identifikovanim žrtvama.

PR 66

43. Krivično djelo trgovine ljudima propisano je Krivičnim zakonom BiH, a definicija ovog krivičnog djela usklađena je sa Konvencijom VE o akciji protiv trgovine ljudima. Zaštita stranih žrtava trgovine ljudima regulisana je Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu iz 2008. godine koji je inoviran 2012. godine i koji je u najvećoj mjeri usklađen sa međunarodnim standardima i standardima EU. Donesen je i Pravilnik o zaštiti stranaca žrtava trgovine ljudima, te Pravila o zaštiti žrtava trgovine ljudima i svjedoka žrtava trgovine ljudima državljana BiH.

PR 60, 61, dio 62, 63, 64, 65, 66, dio 71

44. VM BiH utvrdilo je na 94. sjednici održanoj 9. 5. 2014. godine Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona BiH, koji predviđa izmjenu u čl. 172. stav (1) točka g) i čl. 173. stav (1) točka e), čime se definicija ratnih zločina seksualnog nasilja usklađuje sa međunarodnim standardima, na način da se dio teksta briše, kako bi se iz definicije ovog krivičnog djela uklonio uslov „prisile ili prijetnje o neposrednom napadu“ u skladu sa preporukom Komiteta i isti je dostavljen 21. 5. 2014. godine u parlamentarnu proceduru.

Vijeće ministara BiH utvrdilo je na 94. sjednici održanoj 9.5. 2014. godine Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona BiH, koji predviđa i izmjenu kojom se definicija ratnih zločina seksualnog nasilja usklađuje sa međunarodnim standardima, a u skladu sa preporukom UN Komiteta protiv mučenja i isti se nalazi u parlamentarnoj proceduri. Također je usvojena i Državna strategije za rad na predmetima ratnih zločina i istom su jasno definirane i podijeljene nadležnosti kako pravosudnih tako i svih drugih institucija nadležnih za provedbu iste.

PR 67, 72

45. Svi nivoi vlasti u BiH, u skladu sa svojim nadležnostima, preduzimaju potrebne mjere za zaštitu i pružanje podrške svim žrtvama seksualnog nasilja i njihovim porodicama. S tim u vezi, u avgustu 2013. godine u Banjoj Luci potpisan Protokol o postupanju sa žrtvama i svjedocima ratnog zločina, seksualnog zlostavljanja i drugih krivičnih djela rodno zasnovanog nasilja, kroz jačanje kapaciteta i saradnje institucija i nevladinih organizacija .**PR 68**

46. U BiH se trenutno provodi „Projekat mentalnog zdravlja u BiH“ koji predstavlja rezultat kontinuiranog opredjeljenja resornih entitetskih ministarstava zdravstva za nastavkom reforme sektora mentalnog

zdravlja u BiH. Krajnji cilj projekta je unaprjeđenje mentalnog zdravlja sveukupne populacije, kao i sposobnosti izrađivača politika i odgovornih institucija u postizanju evropskih standarda u zaštiti mentalnog zdravlja u BiH. Trenutno funkcionira ukupno 68 centara za mentalno zdravlja (39 FBiH, 28 RS i 1 BD) koji su osposobljeni za pružanje svih vrsta psihosocijalne podrške.

Resorna entitetska ministarstva kontinuirano provode reformu sektora mentalnog zdravlja, u čemu imaju snažnu podršku iz „Projekata mentalnog zdravlja u BiH“. Strateškim dokumentima u BiH utvrđeni su pravci djelovanja koji će osigurati uspostavljanje sistema za promociju mentalnog zdravlja, prevenciju mentalnih poremećaja, rano otkrivanje i djelovanje, psihosocijalnu rehabilitaciju i oporavak, te redukciju stigme i diskriminacije. Jedna od ciljnih skupina ove strategije jesu i osobe-žrtve ratnih zločina.

PR 73

47. Provođenje Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina je konstantan proces, a učinjeni su znatni pomaci na realizaciji aktivnosti utvrđenih istom, a uspostavljeno je i Nadzorno tijelo za praćenje provedbe iste. ERG za izradu Strategije tranzicijske pravde BiH i Akcionog plana za njeno provođenje je sačinila drugi godišnji Izvještaj o radu ERG i isti dostavila Vijeću ministara BiH, a radi upoznavanja članova Vijeća ministara BiH sa realiziranim aktivnostima.

PR 77

48. Osigurana zaštita od diskriminacije na temelju seksualne orijentacije ili spolnog identiteta kroz krivično zakonodavstvo u BiH. Definicija pojma „mržnja“ je uvrštena u općem dijelu Krivičnog zakona RS-a(član 147. stav 25.) i Krivičnom zakonu BDBiH (član 2. stav 37.),u FBiH prijedlog za uvrštavanje u Krivični zakon je u parlamentarnoj proceduri usvajanja te su uvedeni kvalifikovani oblici određenih krivičnih djela, kada su ta djela počinjena iz mržnje, a element predrasude izražen kao mržnja je usklađen sa definicijom u općem dijelu zakona. Izmjenama se također propisuje da u slučaju da je krivično djelo počinjeno iz mržnje, sud to mora uzeti kao otežavajuću okolnost i mora izreći težu sankciju ukoliko već ne postoji odredba za kvalifikovani oblik tog konkretnog krivičnog djela.

Zakon o zabrani diskriminacije i Zakon o ravnopravosti spolova u BiH definiraju i zabranjuju diskriminaciju na temelju spolnog izražavanja ili orijentacije i uređuju sustav zaštite od diskriminacije. Zakonom o zabrani diskriminacije osigurano je da svaka osoba koja smatra da je diskriminirana zaštitu svojih prava može tražiti u sudskim i upravnim postupcima. Teret dokazivanja u predmetu rasprave je na prekršitelju koji je dužan dokazati da nije prekršio princip jednakog postupanja ili zabrane diskriminacije. Prema Zakonu o zabrani diskriminacije tužitelj u tužbi za zaštitu od diskriminacije može tražiti objavu u medijima presude kojom je utvrđena povreda prava na jednako postupanje na trošak tuženika u slučaju kada je diskriminacija počinjena putem medija (tiskanih, printanih i elektroničkih), odnosno bilo koje vrste medija.

PR 34

49. Usvajanjem Zakona o zabrani diskriminacije i Zakona o ravnopravosti spolova u BiH definirani su oblici i zabranjena diskriminacija na temelju spolnog izražavanja ili orijentacije i uređen sustav zaštite od diskriminacije.

PR 48

50. Iako je ustavima u BiH i međunarodnim dokumentima kojih je BiH potpisnica utvrđena zabrana diskriminacije, donošenjem Zakona o zabrani diskriminacije i Zakona o ravnopravosti spolova u BiH, definirani su i njezini oblici, utvrđena zabrana diskriminacije u svim područjima života i mehanizmi za zaštitu od diskriminacije. Diskriminacijom u smislu ovoga Zakona smatra se svako različito postupanje uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojoj osobi ili skupini osoba na temelju spola, spolnog izražavanja ili orijentacije, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojoj osobi onemogućiti ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda u svim područjima javnoga života. Zakon propisuje da svaka osoba koja smatra da je diskriminirana može tražiti zaštitu svojih

prava u sudskim i upravnim postupcima. Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH također zabranjuje diskriminaciju na temelju spola i spolne orijentacije.

PR 49

51. Sukladno Zakonu o zabrani diskriminacije centralna institucija za zaštitu od diskriminacije je Institut za ljudska prava BiH. Zakon o zabrani diskriminacije Institutu za ljudska prava BiH daje široka ovlaštenja u smislu zaštite pojedinaca i skupina od radnji koje Zakon definira kao diskriminirajuće, uključujući diskriminaciju na temelju spolnog izražavanja ili orijentacije. U okviru Instituta za zaštitu ljudskih prava BiH uspostavljen je i poseban odjel za eliminiranje svih oblika diskriminacije. Kroz sustav elektroničkog vođenja predmeta i uspostavljene baze podataka za slučajeve diskriminacije ova institucija vodi evidenciju o svim pojavnim oblicima diskriminacije. Prema evidencijama koje se vode u BiH do sada je zabilježen mali broj prijavljenih slučajeva diskriminacije utemeljene na spolnom izražavanju ili orijentaciji.

PR 50

52. Važeći zakoni u BiH ne sadrže odredbe koje diskriminiraju lezbejke, homoseksualce, transseksualce i biseksualce. Iz navedenog razloga vlasti BiH nisu prihvatile ove preporuku.

PR 51

2.6. Zaštita osoba sa invaliditetom (69,1,2,4,5,43,42,44,108)

53. Međunarodnu pomoć u deminiranju pruža: Evropska Komisija iz IPA fondova; ITF (International Trust Fund); i tradicionalni donatori Njemačka, Norveška, Japan, UNDP i drugi. Mogućnost dobivanja međunarodne pomoći u deminiranju i traženje dodatnih sredstava iz proračuna u BiH, razmatra Povjerenstvo za deminiranje BiH.

PR 69

54. BiH je ratificirala Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom i Fakultativni protokol 12.03.2010. godine („Službeni glasnik BiH“ – Međunarodni ugovori, br.11/09).

Za BiH Konvencija je stupila na snagu 11.04.2010. godine.

BiH je ratificirala Međunarodnu konvenciju za zaštitu svih osoba od prisilnog nestanka u travnju 2012. godine („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori, br. 3/12 od 15.03.2012. godine).

Predmetna konvencija je stupila na snagu 29. travnja 2012. godine.

PR 1, 2, 4 i 5.

55. Nastojeći da se na nivou BiH poboljša mehanizam zaštite ljudskih prava osoba sa invaliditetom i sistem koordinacije između nadležnih institucija u BiH, VM je donijelo odluku o formiranju Vijeća za osobe sa invaliditetom BiH (VMOIBIH) na sjednici održanoj 19.10.2010. godine. VOIBIH broji 20 članova, jednu polovinu čine predstavnici svih nivoa vlasti u BiH, a drugu polovinu čine predstavnici udruženja osoba sa invaliditetom entiteta i BD BiH.

PR 43

56. U okviru projekta Podrška razvoju politike u oblasti invalidnosti u BiH – POI, kreiran je dokument „Politika u oblasti invalidnosti u BiH“, koji je usvojilo VM BiH 2008. godine. Na temelju ovog dokumenta usvojeni su entitetski strateški dokumenti. Osnovni cilj ovih dokumenta je prevazilaženje svih oblika diskriminacije osoba sa invaliditetom, u skladu sa savremenom praksom i međunarodnim standardima. U izradi ovih dokumenata učestvovala su i organizacije osoba sa invaliditetom. Na području BiH posljednjih godina vode se kontinuirane aktivnosti i ulažu se napor u cilju stvaranja ambijenta i prakse ujednačenog pristupa pravima osoba sa invaliditetom, bez obzira na uzrok nastanka invaliditeta i mjesto boravka.

Entitetskim zakonima o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom, zabranjuje se svaki oblik diskriminacije.

PR 42

57. Pобољшanje društvenog položaja osoba sa invaliditetom u BiH definisano je dokumentom Politika u oblasti invalidnosti u BiH, koji je dalje artikulisan kroz entitetske strateške i akcione dokumente u ovoj oblasti. Pozitivnim propisima na nivou entiteta, BDBiH, te županija u FBiH, stvoren je pravni okvir kojim se unapređuju pretpostavke za izjednačavanje mogućnosti osoba sa invaliditetom u različitim oblastima života i rada. U FBiH je u toku reforma mirovinskog i invalidskog osiguranja, te reforma zakonodavstva u području socijalne zaštite. Kao rezultat primjene zakona u ovoj oblasti bilježi se, u oba entiteta, blagi trend povećanja zaposlenosti osoba sa invaliditetom u BiH.

PR 44

58. Provedbom strategija u oblasti invalidnosti u BiH te zakonskih i strateških entitetskih dokumenata, kontinuirano su se provodile aktivnosti na integraciji osoba sa posebnim potrebama. Značajnu ulogu u ovim aktivnostima imaju NVO, koje djeluju u ovom području. U 2012. godini putem Fonda za rehabilitaciju u FBiH zaposleno ukupno 189 osoba sa invaliditetom, od toga 173 osobe u kategoriji samozapošljavanja (fizička lica), a u kategoriji zapošljavanja kod poslodavca zaposleno je 16 osoba sa invaliditetom. U 2013. godini zaposleno je 323 osoba sa invaliditetom, od toga 231 osoba u kategoriji samozapošljavanja, a u kategoriji zapošljavanja kod poslodavca zaposleno je 92 osobe sa invaliditetom. Za realizaciju strateških preporuka, zaduženi su nadležni organi i institucije u BiH.

U RS je putem Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida u 2012. i 2013. godini, zaposleno i samozaposleno ukupno 411 lica sa invaliditetima, za što je utrošeno 1.135.131 KM i materijalno pomognuto 19 preduzeća za zapošljavanje invalida.

PR 108

2.7. Izbjeglice i raseljene osobe (117,118,119,120,121,122)

59. Kako bi se u potpunosti ostvario održivi povratak, BiH poduzima aktivnosti za poboljšanje socio-ekonomske integracije onih koji su se vratili, kreira mogućnosti dobivanja različite pomoći kako bi se spriječilo daljnje pogoršavanje stanja ljudskih prava, kreira uslove za povratak u prijeratna prebivališta. U saradnji sa nevladinim organizacijama provodi se promocija i zaštita građanskih, političkih, ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava osoba koje su se vratile u svoje mjesto porijekla, potrebno je nastaviti saradnju sa međunarodnim organizacijama u izgradnji kapaciteta u ključnim područjima, uključujući i iskorjenjivanje siromaštva, promociju socijalne pravde i socijalne uključenosti i nediskriminacije po osnovu pola, vjere, rase ili neke druge pripadnosti. Nastavak kulture civilnog, socijalnog i kulturnog dijaloga odvijat će se u kontinuitetu sa civilnim društvom.

PR 117

60. Nadležno državno i entitetska ministarstva i Odjel BDBiH, svake godine iz raspoloživih budžetskih sredstava namjenski izdvajaju određena sredstava za podršku i pomoć održivom povratku za izbjeglice, raseljena lica i povratnike koji su se vratili u svoja ranija mjesta prebivališta. Sredstva se raspodjeljuju za obnovu i izgradnju komunalne i socijalne infrastrukture, elektrifikacije povratničkih naselja, pomoć u poljoprivrednoj mehanizaciji, pruža se podrška projektima u zanatstvu i poljoprivredi, novčana pomoć, podsticaj za otvaranje malih i srednjih poduzeća. Poduzimaju se aktivnosti za poboljšanje socio-ekonomske integracije onih koji su se vratili kako bi se spriječilo daljnje pogoršavanje stanja ljudskih prava.

Pokazatelji(indikatori) uspjeha: Rezultati se mjere brojem obnovljenih i izgrađenih infrastrukturnih, kulturnih i vjerskih objekata, brojem obitelji, krajnjih korisnika, koje su obuhvaćene ovom vrstom pomoći,

a sve to utiče na poboljšanje socio-ekonomskog statusa ove populacije. Novi zakon o izbjeglicama iz BiH, raseljenim licima i povratnicima je u proceduri donošenja.

U FBiH usvojen je Zakon o pravima povratnika u prijeratno mjesto prebivališta u entitetu RS i BDBiH kojim se uređuju uvjeti, način i postupak za ostvarivanje i korištenje prava stečenih na osnovu zakona u FBiH povratnika u RS-u i BDBiH iz oblasti socijalne i zaštite porodice sa djecom, boračko-invalidske i zdravstvene zaštite, kao i prava iz oblasti poreza na dohodak.

PR 118, 119, 120

61. Zakonima o zdravstvenoj zaštiti, između ostalog, obuhvaćena je i zdravstvena zaštita povratnika, raseljenih osoba i izbjeglica, a sukladno propisima koji u ređuju status povratnika, raseljenih osoba i izbjeglica. Sredstva potrebna za financiranje ovog oblika zdravstvene zaštite ostvaruju se iz: prihoda prikupljenih po osnovi doprinosa za zdravstveno osiguranje, sredstava iz proračuna FBiH. Navedena sredstva izdvajaju se na godisnjem nivou.

PR 121, 122

3. PRAVO NA RAD, SOCIJALNU I ZDRAVSTVENU ZAŠTITU (106,35)

62. U BiH je u 2012.g na državnom nivou usvojena je "Politika seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava u BiH", a nakon što su na nivou oba entiteta usvojeni strateški dokumenti za unapređenje seksualnog i reproduktivnog zdravlja i prava mladih. U skladu sa novim zakonskim rješenjem ženama su dostupne usluge na sva tri nivoa zdravstvene zaštite u vezi sa planiranjem obitelji, kako u toku trudnoće, porođaja, materinstva te nakon porođaja, bez obzira na status zdravstvenog osiguranja.

Uz pomoć UNFP-a a u cilju poboljšanja i unapređenja reproduktivnog i seksualnog zdravlja mladih kao i prevencije HiV/AIDS-a i drugih seksualno prenosivih bolesti, pokrenuto je niz aktivnosti na jačanju svijesti mladih o značaju reproduktivnog zdravlja, koja se provode kroz Centre za prijateljske usluge mladima (Youth Friendly Center). Ovi centri djeluju u okviru ginekoloških službi domova zdravlja. Usluge mladima u ovim centrima pružaju različiti profili profesionalaca: obiteljski liječnici, ginekolozi, psiholozi, dermatovenerolozi. Anketa klastera višestrukih pokazatelja (MICS) koju je izradio UNICEF pokazala je da skoro sve žene u dobi od 15 do 49 godina poznaju barem jednu metodu kontracepcije (što uključuje moderne i tradicionalne metode).

Stopa smrtnosti kod poroda u BiH korespondira onoj u evropskim državama (8/100.000 stanovnika). U BiH se na svim nivoima, uspješno implementiraju mjere definirane pozitivnim zakonskim rješenjima u cilju permanentnog smanjenja i nadzora nad stopom smrtnosti majki.

U skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti osigurana je dostupnost odgovarajućim zdravstvenim službama na sva tri nivoa zdravstvene zaštite. Na primarnom nivou zdravstvene zaštite organizira se zaštita reproduktivnog zdravlja žena, u opštini njihovog prebivališta. Usluge zdravstvene zaštite žena u vezi sa trudnoćom, porođajem, materinstvom, planiranjem porodice, ranim otkrivanjem malignih bolesti i liječenjem spolno prenosivih i drugih bolesti obavlja specijalist ginekologije uz asistenciju akušerske sestre.

U FBiH u parlamentarnoj proceduri je i Prijedlog Zakona o biomedicinski potpomognutoj oplodnji, što je jedan od strateskih ciljeva u oblasti reproduktivnog zdravlja FBiH.

PR 106,35

4. MEDIJSKE SLOBODE (15,16,86,95,87)

63. RAK BiH (Agencija), i pored pokrenutih inicijativa, nije izuzeta iz Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave BiH, te kadrovski i materijalno ojačana (Zaključak Vijeća Ministara BiH o zabrani zapošljavanja, Zakon o budžetu insitucija BiH). Ministarstvo komunikacija i prometa BiH, sačinilo je prednacrt Zakona o elektronskim komunikacijama koji, po mišljenju Agencije, prijeti da ukine značajan dio njenih regulatornih nadležnosti. Agencija je primila i procesuirala veći broj prigovora koji su se odnosili na potencijalni „govor mržnje“ u programima pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga i samo u dva slučaja utvrđeno je kršenje navedene odredbe, na osnovu čega je televizijskoj stanici, izrečena novčana kazna (od 2.000 i 4.000 KM). U preostalim slučajevima nije bilo osnova za vođenje postupka u vezi sa mogućim kršenjem odredbi koje se tiču govora mržnje, te su isti u redovnoj proceduri okončani.

PR 15

64. Izmjenom i dopunom Zakona o komunikacijama („Službeni glasnik BiH“ broj 98/12) predviđeno je da će članove Vijeća Agencije direktno birati Parlamentarna skupština BiH. Nakon provedene procedure, na 56. sjednici predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, održanoj 5.11. i na 34. sjednici Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, održanoj 16.12.2013., imenovano je 7 članova Vijeća Agencije. Konstituirajuća sjednica novog saziva Vijeća je održana 28.1.2014. godine. U toku je izbor generalnog direktora Agencije.

PR 16

65. Važeće krivično zakonodavstvo u BiH ne predviđa napad na novinare kao posebno krivično djelo. Krivičnopravna zaštita života i tjelesnog integriteta svih građana pa i novinara u BiH je osigurana krivičnim zakonima entiteta i BDBiH, koji propisuju kazne za različite vrste napada na navedene vrijednosti. Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH prikuplja statističke podatke o procesuiranju krivičnih djela na osnovu njihovih naziva i numeracije predviđenih zakonom, a ne na osnovu obilježja ostvarenih u vezi sa izvršenjem krivičnog djela u pojedinačnim predmetima. S obzirom na navedeno, vidljivo je da ne postoje podaci o procesuiranju krivičnih djela čijim su izvršenjem oštećene osobe koje se bave novinarskom profesijom.

PR 86,95,87

5. KORUPCIJA (84-96-62-60)

66. BiH ima uspostavljen zakonodavni okvir koji se odnosi na borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala. Zakon o krivičnom postupku BiH usaglašen je sa međunarodnim pravnim standardima, a izmjenama i dopunama ovog Zakona i harmonizacijom entitetskih Zakona o krivičnom postupku i Zakona o krivičnom postupku BDBiH proširene su mogućnosti za provođenje posebnih istražnih radnji kao bitna pretpostavka za efikasnu borbu protiv organizovanog kriminala. Krajem 2013. godine donesen je Zakon o zaštiti lica koja prijavljuju korupciju u institucijama BiH.

Usvojena je Strategija za borbu protiv korupcije 2009-2014. i Akcioni plan za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2009 - 2014. Poslove koordinacije i nadzora nad provedbom ove Strategije vrši Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije koja u saradnji sa Ministarstvom sigurnosti BiH priprema izvještaj o implementaciji Akcionog plana za provedbu ove Strategije.

U skladu sa mjerama iz Akcionog plana za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2009-2014. započeo je proces koordinacije donošenja pojedinačnih planova borbe protiv korupcije u institucijama/ agencijama/ uredima BiH. Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije je glavni nosilac aktivnosti u kontekstu davanja mišljenja i preporuka u fazama pripreme i donošenja pomenutih planova, kao i glavni koordinator aktivnosti usmjerenih na donošenje planova borbe protiv korupcije u institucijama BiH. U periodu od oktobra 2013. godine do marta 2014. godine Agencija je iskoordinirala

proces donošenja pojedinačnih planova borbe protiv korupcije na nivou 37 institucija BiH. Kreirana je i Metodologija izrade plana integriteta kao i Model plana integriteta, Smjernice za samoprocjenu integriteta unutar institucije, te Upitnik za samoprocjenu integriteta unutar institucije. U periodu 2012.-2013. godina ova Agencija je izvršila tri samoprocjene stepena implementacije Akcionog plana za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2009.-2014. Poduzimanjem aktivnosti u kontekstu kvalitativne analize i samoprocjene raspoloživih podataka koja je realizirana u tri ciklusa (Izveštaj Agencije za 2012. godinu i za prvih devet mjeseci 2013. godine i Izveštaj Agencije za 2013. godinu) uočljiv je napredak u implementaciji Akcionog plana. Transparency International BiH također je izvršio pet monitoringa u kontekstu stepena implementacije Akcionog plana za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije (2009.-2014.).

U oblasti borbe protiv organizovanog kriminala usvojena je Strategija BiH za borbu protiv organizovanog kriminala 2009-2012. godina, a kontinuirano se preduzimaju aktivnosti i na implementaciji Strategije za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti u BiH 2009-2014. godina. Na osnovu izrađene Procjene prijetnje od organizovanog kriminala u BiH, utvrđene su mjere koje je potrebno preduzeti po pojedinim pojavnim oblicima organizovanog kriminala. Ovim dokumentom VM BiH utvrđuje politiku u oblasti uspostavljanja efikasnog sistema za borbu protiv organizovanog kriminala, te pridonosi stvaranju dodatnih uslova za efikasnije uključivanje BiH u regionalni, evropski i svjetski koncept borbe protiv organizovanog kriminala. Narodna skupština RS usvojila je Strategiju borbe protiv korupcije u Republici Srpskoj 2013-2017., a Vlada RS Akcioni plan za provođenje ove Strategije sa konkretnim mjerama i zaduženjima za sve republičke organe uprave u RS-u. Formirano je i Povjerenstvo za borbu protiv korupcije koju čine predstavnici zakonodavne, izvršne i sudske vlasti u RS, te Stručni tim za borbu protiv korupcije koji djeluje u sklopu Ministarstva pravosuđa RS.

Na nivou BiH uspostavljene su agencije koje se bave prevencijom i koordinacijom borbe protiv korupcije, suzbijanjem korupcije i organizovanog kriminala i to Agencije za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Agencija za istrage i zaštitu, Granična policija BiH, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela BiH, Obavještajno sigurnosna agencija BiH, a u okviru Ministarstva sigurnosti BiH formiran je Sektor za borbu protiv terorizma, organizovanog kriminala, organizovanog kriminala, korupcije, ratnih zločina i zlouporabe narkotika a njihove nadležnosti i djelokrug rada utvrđen je posebnim zakonom za svaku upravnu organizaciju. Pored navedenih institucija na nivou BiH djeluje Sud BiH i Tužiteljstvo BiH. U okviru Tužiteljstva BiH je formiran Posebni odjel za organizovani kriminal, ekonomski kriminal i korupciju. Pored institucija na državnom nivou, na nivou entiteta postoje Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo unutrašnjih poslova RS-a, Specijalno tužilaštvo RS-a, te Policija BDBiH, te okružna i kantonalna tužilaštva dok u okviru BDBiH djeluje Tužiteljstvo BDBiH. U okviru saradnje sa organizacijama civilnog društva u toku 2011. godine Ministarstvo sigurnosti BiH i Transparency International BiH potpisali Memorandum o saradnji koja obuhvata praćenje provedbe Strategije za borbu protiv korupcije (2009.-2014.), organizaciju i učešće na obukama, seminarima i radionicama, a u toku 2013. godine Ministarstvo sigurnosti BiH, Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije i ACCOUNT mreža su potpisali Memorandum o suradnji i pružanju međusobne podrške. Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije je sa Centrom za civilno društvo „Kyodo“ potpisala Memorandum o saradnji koji se odnosi na saradnju na realizaciji dijela projekta „Pravna antikorupcijska mreža-LACON“ („Legal Anticorruption Network“).

Vlada FBiH je uz saradnju i podršku ambasade Velike Britanije 2012. godine izradila i usvojila Opći plan borbe protiv korupcije, u skladu sa kojim su sva federalna tijela i javna poduzeća usvojila vlastite planove za borbu protiv korupcije. U FBiH usvojeni su Zakon o oduzimanju imovine pribavljene krivičnim djelom, Zakon o suzbijanju korupcije i organizovanog kriminala dok je Zakon o zaštiti prijavitelja korupcije u parlamentarnoj proceduri usvajanja. Stupajem na snagu i primjenom navedenih zakona u FBiH je stvoren moderan pravni i institucionalni mehanizam za snažnu i efikasnu borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala.

67. U saradnji sa Delegacijom EU u BiH i organizacijama civilnog društva pripremljen je idejni projekat „Jačanje institucionalnih kapaciteta i uključanje mreže nevladinih organizacija u borbu protiv korupcije“ IPA 2010. U okviru ovih aktivnosti Agencija za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije dala stručnu podršku kroz davanje smjernica, koordinaciju aktivnosti i podršku realizaciji predloženih projekata od strane NVO sektora gdje je bitan preduslov bio implementacija do sada nerealizovanih specifičnih mjera iz Akcionog plana za provedbu Strategije za borbu protiv korupcije 2009.-2014. Okončanjem postupka selekcije odobreni su sljedeći projekti čija implementacija slijedi u naredne dvije godine: „Jačanje integriteta i dobrog upravljanja za efikasniju provedbu Strategije za borbu protiv korupcije u BiH od lokalnog do državnog nivoa“ - Transparency International BiH; „Transparentnost javnih nabavki u BiH“ - Centar za istraživačko novinarstvo BiH, Centar za društvena istraživanja - Analitika i Centar za zastupanje građanskih interesa; „Mapiranje rizika od korupcije u sigurnosnom sektoru“ - Centar za sigurnosne studije; „Obrazovanjem protiv korupcije“ - Interlogos Univerzitet, Kiseljak; „Kurikulum za transparentnost, kurikulum za odgovornost“ - Centar za razvoj medija i analize; „Uvođenje transparentnog mehanizma finansiranja NVO od strane lokalne vlasti“ - Omladinski centar „Vermont“, Brčko. Ovi projekti će biti realizirani u direktnoj saradnji sa ovom Agencijom za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije.

U BiH je donesen Zakon o sprečavanju pranja novca. Vlada FBiH je usvojila Opći plan borbe protiv korupcije 2012.godine kojim su obuhvaćena sva ministarstva i javna preduzeća, u RS-u su doneseni Strategija i Akcioni plan za borbu protiv korupcije, a kao sankcija je predviđena i zapljena korupcijom stečene imovine.

Vršene su izmjene Kaznenog zakona RS-a kojima su propisana nova kaznena djela, i to: zlouporabe u postupku javne nabave i kazneno djelo trgovina utjecajem. Postrožene su sankcije za kaznena djela primanja i davanja mita ". U Ministarstvu unutarnjih poslova RS-a formirana je posebna služba za borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije čime su značajno ojačani kapaciteti policije za istrage koruptivnih kaznenih djela.

Također, Zakonom o oduzimanju imovine koja potječe iz kaznenog djela, omogućeno je vođenje finansijskih istraga i oduzimanje nelegalno stečene imovine. Organizacijska struktura formirana ovim Zakonom već je provela niz istraga koje su rezultirale znatnom konfiskacijom imovine koja proizilazi iz kaznenog djela.

Sa ciljem usklađivanja sa UN Konvencijom protiv transnacionalnog organiziranog kriminala 2013. vršene su izmjene Kaznenog zakona RS-a kojima su propisana nova kaznena djela, i to: kazneno djelo trgovine ljudima, trgovine maloljetnim osobama i organiziranje grupe ili zločinačkog udruženja za izvršenje kaznenih djela trgovine ljudima i trgovine maloljetnim osobama. Propisana su nova kaznena djela zlouporabe u postupku javne nabavke i kazneno djelo trgovina utjecajem. Postrožene su sankcije za kaznena djela primanja i davanja mita.

D. PRIORITETI, INICIJATIVE I OBVEZE

1. Izazovi i ograničenja

68. Pored trenutnih elementarnih nepogoda poplava koje su zahvatile veći dio prostora BiH u ekonomskom i razvojnom smislu BiH se suočava sa mnoštvom političkih, ekonomskih, razvojnih problema sto značajno utiče na proces demokratizacije bh društva i stanje ljudskih prava. Bez obzira na probleme sa kojima se suočavaju vlasti u BiH u mnogim segmentima zadržan je ostvareni napredak u oblasti zaštite ljudskih prava ali je također u nekim oblastima zabilježeno pogoršanje stanja ljudskih prava. Otežano se implementiraju pojedine politike i zakoni a konstantno je izražen problem nedostatka sredstava za njihovo efikasnije provođenje.

69. U cilju prevazilaženje izazova i ograničenja te poboljšanja situacije u oblasti ljudskih prava na terenu u narednom periodu nastavit će se aktivnosti na jačanju institucionalnih kapaciteta (naročito lokalnih) te snažnijoj promociji ljudskih prava, razvoja medijskih sloboda naročito za ranjive kategorije. Uočeni su određeni prioriteti posebno u oblasti obrazovanja, socijalne i zdravstvene zaštite, boljeg zapošljavanja (socijalna uključenosti) povećanje djelotvornosti sudova. Ključni prioriteti u BiH kreiraju se na nivou entiteta (RS i FBiH), BDBiH i kantona u FBiH tako da će aktivne politike biti usmjerene na poticanje nadležnih institucija da učine efikasnijim i djelotvornijim sve aktivne politike i zakone koji su usmjereni na zaštitu ljudskih prava na cijelom prostoru BiH.

2. Jačanje kapaciteta

70. U cilju jačanja kapaciteta u borbi protiv diskriminacije VM BiH je zadužilo MLJPI da do oktobra 2014. donese Smjernice za provođenje Svjetskog programa za obrazovanje o ljudskim pravima u BiH, a u skladu sa Rezolucijom Vijeća za ljudska prava UN-a 15/11.

U fokusu navedenih Smjernica će biti provedba prve i druge faze Svjetskog programa koje su bile posvećene obrazovanju iz ljudskih prava u osnovnim i srednjim sistemima obrazovanja, te visoko obrazovanje (obuku nastavnika i profesora), državnih službenika, službenika za provođenje zakona i vojnog osoblja. Smjericama će biti obuhvaćena i treća faza Svjetskog programa (2015 – 2019) u skladu sa Rezolucijom 24/14 Vijeća za ljudska prava.

BiH bi bila neophodna tehnička pomoć i podrška pri izradi Smjernica za provođenje Svjetskog programa za obrazovanje o ljudskim pravima u BiH, a posebno za njihovo provođenje na svim nivoima organizacije vlasti u državi. MLJPI će u narednom periodu nastaviti razvijati nove smjernice i razviti monitoring istih s ciljem unaprijeđenja zaštite ljudskih prava ranjivih kategorija stanovništva BiH.